

REDOVISNING AV HUR
KULTURRÅDET VERKAR FÖR
DET SAMISKA FOLKETS OCH
NATIONELLA MINORITETERS
KULTUR
ÅR 2016

INNEHÅLL

INLEDNING	5
BIDRAGSFÖRDELNING	7
Riktade stöd till nationella minoriteters kulturverksamhet.....	7
Stöd till litteratur och kulturtidskrifter.....	13
Kultursamverkansmodellen	16
Insatser för romsk kultur.....	19
Övriga stödformer	19
ANDRA FRÄMJANDE ÅTGÄRDER	22

INLEDNING

Kulturrådet ska enligt instruktion, verka för konstnärligt och kulturpolitiskt värdefull utveckling inom verksamheter som rör de nationella minoriteternas: judar, romer, det samiska folket, sverigefinnar och tornedalingars kultur.

Nytt för 2016 är att instruktionen anger att Kulturrådet i årsredovisning ska redovisa hur myndigheten verkat för frågorna i såväl kultursamverkansmodellen som övrig bidragsgivning och verksamhet. Redovisningen ska göras utifrån de nationella kulturpolitiska målen och de minoritetspolitiska målen delområden språk och kulturell identitet samt inflytande och delaktighet. Kulturrådet redovisar uppdraget mer utförligt i denna rapport efter dialog med Kulturdepartementet, Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholm.

Dessutom framgår av Kulturrådets regleringsbrev för 2016 att myndigheten i sin bedömning och uppföljning av de regionala kulturplanerna särskilt ska uppmärksamma landstingens arbete med att främja de nationella minoriteternas och i synnerhet romers kultur och kulturarv. Även vid bidragsgivning till verksamheter i Stockholms län (som inte omfattas av modellen) ska dessa frågor uppmärksammas.

Redovisningen omfattar de medel som fördelats under år 2016 samt medel som redovisats 2016, oavsett när stödet beviljats¹. Detta kommer på sikt möjliggöra jämförelser över tid. Då Kulturrådet från och med 2016 års verksamhet redovisar insatser för nationella minoriteters kultur i samband med årsredovisning kan siffrorna i vissa fall skilja sig från/inte vara jämförbara med uppgifter i tidigare års rapporter.

2016 har Kulturrådet genom de riktade stöden till nationella minoriteters kulturverksamhet fördelat 9,1 miljoner kronor². I stöd till planerad utgivning av litteratur och produktionsbidrag till kulturtidskrifter har 1,9 miljoner kronor fördelats till utgivning som rör nationella minoriteters språk och kultur³. Medel har även fördelats till insatser som främjar nationella minoriteters kultur genom övriga bidragsformer.

Kulturrådets bidragsgivning till nationella minoriteters kulturverksamhet främjar bland annat drift av teatrar och bibliotek, genomförandet av kulturfestivaler, konserter och utställningar samt utgivning av litteratur och kulturtidskrifter.

Behovet av professionella utgivare av litteratur på nationella minoritetsspråk är stort och Kulturrådet avser att fortsätta det främjande arbete som påbörjats med Kulturrådets handlingsprogram för läsfrämjande.

¹ Undantaget produktionsstöd för kulturtidskrifter där beslut gällande verksamhet 2016 fattades i december 2015.

² Stöd till läs- och litteraturfrämjande om 500 000 kr samt projektbidrag till musikarrangörer om 100 000 kr ingår i beloppet.

³ Distributionsstöd om 134 769 kr ingår i beloppet.

Genom kultursamverkansmodellen lyfter Kulturrådet i dialog med regionerna de minoritetspolitiska målen. Landstingen/regionerna har kommit olika långt i sitt arbete på området men kompetensen och intresset för frågorna ökar och lyfts i högre utsträckning än tidigare i kulturplanerna.

Genom utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet fördelar Kulturrådet bidrag till regionala kulturprojekt. Under 2016 har myndigheten fördelat drygt 2,6 miljoner kronor till insatser som helt eller delvis främjar nationella minoriteters kultur.

Kulturrådet fortsätter även, inom ramen för kultursamverkansmodellen, dialogen med kulturinstitutionerna om deras ansvar att främja de nationella minoriteternas kultur, och att göra det i samverkan med nationella minoriteters kulturaktörer.

2016 har Kulturrådet genom dialogmöten som tagits fram tillsammans med romska sakkunniga spridit goda exempel på samarbeten mellan romska kulturaktörer och etablerade kulturinstitutioner. Uppdraget är en del i regeringens strategi för romsk inkludering.

Myndigheten samråder årligen med nationella minoriteters riksorganisationer och andra aktörer för att utveckla den bidragsgivning och det främjande arbete som rör nationella minoriteters kulturverksamhet..

BIDRAGSFÖRDELNING

Kulturrådet fördelar riktade stöd till nationella minoriteters kulturverksamhet genom verksamhets- och projektstöd.⁴ Kulturrådet har även särskilda medel för stöd till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur samt produktionsstöd för nationella minoriteters kulturtidskrifter.⁵

Genom kultursamverkansmodellen och utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet fördelas medel till insatser som helt eller delvis främjar nationella minoriteters kultur. Kulturrådet fördelar även medel till nationella minoriteters kulturuttryck genom myndighetens övriga bidragsformer.

Redovisningen omfattar de medel som fördelats under år 2016 samt medel som redovisats 2016, oavsett när stödet beviljats. Detta kommer på sikt möjliggöra jämförelser över tid. Då Kulturrådet från och med 2016 års verksamhet redovisar insatser för nationella minoriteters kultur i samband med årsredovisning kan siffrorna i vissa fall skilja sig från/inte vara jämförbara med uppgifter i tidigare års rapporter.

Riktade stöd till nationella minoriteters kulturverksamhet

2016 fördelade Kulturrådet 6,8 miljoner kronor⁶ i verksamhetsstöd och drygt 2,3 miljoner kronor⁷ i projektstöd till nationella minoriteters kulturverksamhet, sammantaget 1 155 000 kronor mer än för 2015. Ökningen beror till stor del på att medel tillförts från Kulturrådets stöd till musikarrangörer samt läs- och litteraturfrämjande.

Stöden utlyses på Kulturrådets webbplats, på minoritet.se och på Sametingets webbplats. På Kulturrådets webbplats finns information om stöden tillgänglig på elva varieteter av nationella minoritetsspråk.

Konstnärlig kvalitet och kulturpolitisk betydelse är vägledande vid bedömningen av ansökningarna. Sökande ska ha kommunal och/eller regional medfinansiering för verksamheten. Prioritet ges till barn- och ungdomsverksamhet samt till insatser som stärker de nationella minoriteternas egna kulturella strukturer.

⁴ Kulturrådet fördelar stöd till nationella minoriteters kulturverksamhet med stöd av förordning (2012:517) om statsbidrag till kulturella ändamål. Kulturrådet disponerade medel för bidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet för budgetåret 2016 under anslag 1:2 ap.1 Bidrag till allmän kulturverksamhet, internationell verksamhet och nationella minoriteters språk och kultur.

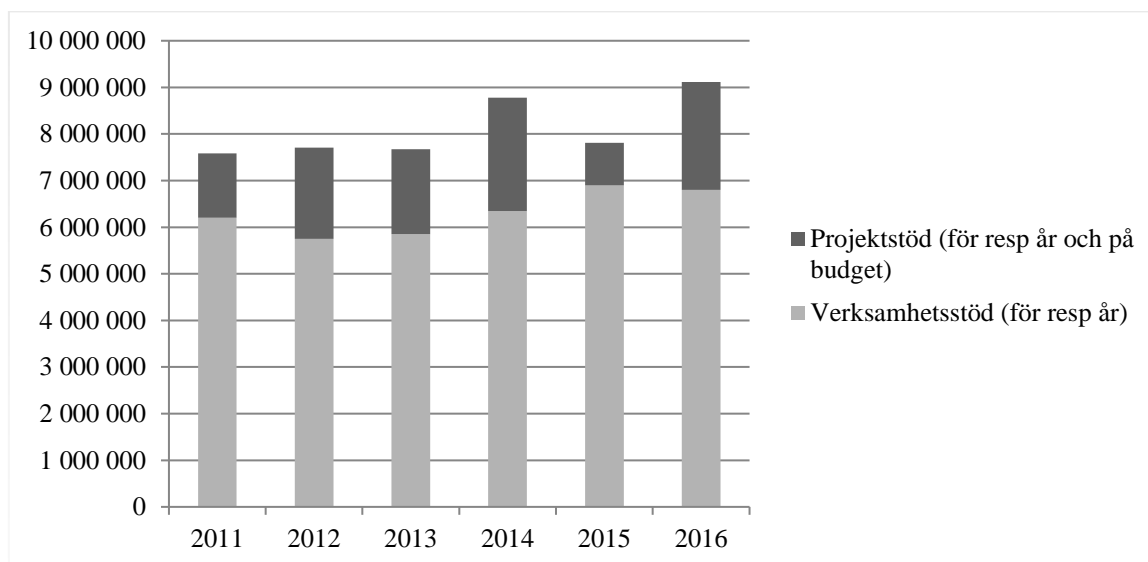
⁵ Kulturrådet fördelar stöd till nationella minoriteters litteratur och kulturtidskrifter med stöd av förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser. Av Kulturrådets regleringsbrev för 2016 framgick att anslagspost 3:1 ap.1 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande bland annat skulle användas till att främja utgivning och distribution av nationella minoriteters litteratur och kulturtidskrifter.

⁶ Stöd till läs- och litteraturfrämjande om 300 000 kr ingår i beloppet.

⁷ Stöd till läs- och litteraturfrämjande om 200 000 kr samt projektbidrag till musikarrangörer om 100 000 kr ingår i beloppet

Ansökningarna bereds av referensgruppen för stöd till nationella minoriteters kultur.⁸ Efter att referensgruppen lämnat förslag fattar generaldirektören beslut om stöd.

Figur 1. Fördelade projekt- och verksamhetsstöd till nationella minoriteters kulturverksamhet för åren 2011-2016 (kr)

Verksamhetsstöd

Verksamhetsstöd till nationella minoriteters kulturverksamhet kan sökas av nationella minoriteters kulturaktörer och avser omfattande, permanent och kontinuerlig kulturverksamhet som möter en publik. Verksamheterna ska syfta till att stärka, utveckla, synliggöra eller på annat sätt främja judars, romers, det samiska folkets, sverigefinnars och tornedalingars kultur.

Åtta ansökningar inkom om totalt 11 030 000 kronor varav två var nya sökande inom ramen för verksamhetsstödet. Sex sökande beviljades totalt 6,8 milj kronor⁹ i verksamhetsstöd för 2016.

⁸ Referensgruppen utgjordes 2016 av biträdande rektorn och utbildningsansvarig Paideia Noa Hermele (ordförande), bibliotekschefen Marita Mattsson Barsk, juristen Harry Kwiek, konstnären Britta Marakatt-Labba och journalisten Lina Puranen.

⁹ Stöd till läs- och litteraturfrämjande om 300 000 kr ingår i beloppet.

Tabell 1. Ansökningar och fördelade verksamhetsstöd 2016 (2015¹⁰)

	Konstområde	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judiska biblioteket i Stockholm / Bajit	Bibliotek, läsfrämjande, allmän kulturverksamhet	1 500 (1000)	500 (350)	33 % (35 %)
Kulturhuset Tráhppe	Allmän kulturverksamhet	1 150 (1 150)	200 (120)	17 % (10 %)
Lattjo Droms Jkpg/Småland	Allmän kulturverksamhet	230 (-)	0 (-)	0 % (-)
Romanengo staggos	Allmän kulturverksamhet	- (90)	- (0)	- (0 %)
Romska kulturcentret i Malmö	Allmän kulturverksamhet	800 (800)	700 (700)	88 % (88 %)
Sverigefinska biblioteket i Stockholm	Bibliotek, läsfrämjande	1 350 (1 350)	1 100 (1 050)	81 % (78 %)
Tornedalsteatern	Scenkonst	3 500 (3 500)	2 200 (2 200)	63 % (63 %)
Uusi teatteri	Scenkonst	2 500 (2 500)	2 100 (2 100)	84 % (84 %)
TOTALT		11 030 (10 390)	6 800 (6 520)	62 % (63 %)

Stödmottagarnas ekonomi 2015

Av redovisningar inkomna under 2016 framgår att de 6 900 000 ¹¹ kronor Kulturrådet fördelade till de sex verksamheterna för 2015 har utgjort i snitt 40 procent av de totala intäkterna. Spridningen är dock stor och andelen verksamhetsstöd av totala intäkter för de olika verksamheterna sträcker sig från 18 procent till 62 procent. Verksamhetsintäkter (exempelvis biljettintäkter) har utgjort i snitt fyra procent av intäkterna medan bidrag från kommun och region har utgjort 17 procent respektive elva procent av de totala intäkterna.

¹⁰ Beloppen har reviderats jämfört med 2015 års rapport. Tabellen följer nu samma redovisningsprincip som Kulturrådets årsredovisning.

¹¹ Regionalt utvecklingsbidrag om 200 000 kr ingår i beloppet.

Tabell 2: Ekonomi, redovisade verksamhetsbidrag 2016

Intäktsposter	Belopp, kronor	Andel av totala intäkter (%)
<i>Bidrag från Kulturrådet till nationella minoriteters språk och kultur</i>	6 900 000	39,9%
Övrigt statligt bidrag	2 090 737	12,1%
Bidrag från region/landsting	1 874 500	10,8%
Bidrag från kommun	3 108 000	18,0%
Verksamhetsintäkter	715 128	4,1%
Övrig internationell finansiering	219 000	1,3%
Sponsring	140 000	0,8%
Övriga bidrag	890 000	5,1%
Övriga intäkter	1 367 789	7,9%
SUMMA INTÄKTER	17 305 154	100%

Redovisade resultat

Kulturrådet konstaterar att verksamhetsstödet varit avgörande för en permanent, kontinuerlig och omfattande kulturverksamhet för två teatrar, två bibliotek och två kulturcentra. Samtliga har nationell spridning och ett fokus på barn och unga. Stödet har möjliggjort ca 750 publika evenemang, bland annat ett stort antal föreställningar, konserter, seminarier, litterära evenemang samt utställningar.

Kommentar

De särskilda stöden till nationella minoriteters kultur möjliggör att Kulturrådet kan bidra till projekt och verksamheter som inte vanligtvis omfattas av statsbidragen inom de olika konstområdena, såsom till exempel drift av bibliotek och genomförande av seminarier som stärker den kulturella identiteten. Verksamhetsstödet fyller därmed en viktig funktion eftersom stödet utgör grunden för centrala kulturstrukturer inom respektive minoritetsgrupp, med en verkan utöver verksamheternas direkta resultat. Flera av verksamheterna behöver en ökad lokal och/eller regional finansiering för att kunna tillgodose utvecklingsbehov.

Projektstöd

Till skillnad från verksamhetsstödet kan projektstödet sökas för avgränsade projekt.

61 ansökningar inkom om totalt 11 876 000 kronor. 31 ansökningar beviljades totalt 2 315 000 kronor¹². 290 000 kronor gick till projekt som helt eller till större del har barn och unga som målgrupp och ytterligare 320 000 kronor till projekt som delvis har barn och unga som målgrupp. Tabell 4 visar att den största delen av projektstödet går till projekt som bedriver en bred kulturverksamhet och inte kan kategoriseras till

¹² Stöd till läs- och litteraturfrämjande om 200 000 kr samt projektbidrag till musikarrangörer om 100 000 kr ingår i beloppet.

specifika konstområden. I tabell 5 framgår att 58 % av projektmedlen gått till projekt med nationell eller internationell inriktning. När det kommer till regionalt inriktade projekt har Stockholms län beviljats mest bidragsmedel följt av Norrbottens län.

Tabell 3. Ansökningar och fördelade projektstöd 2016 (2015), per minoritetsgrupp

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judisk kultur	10 (8)	3 (5)	30% (63%)	1 221 (938)	195 (270)	16% (29%)
Romsk kultur	12 (12)	6 (6)	50% (50%)	2 346 (2 438)	450 (360)	19% (15%)
Samisk kultur	13 (15)	9 (2)	69% (13%)	3 966 (1 464)	475 (130)	12% (9%)
Sverigefinsk kultur	18 (8)	7 (5)	39% (63%)	2 373 (823)	760 (250)	32% (30%)
Tornedalsk kultur	7 (4)	5 (1)	71% (25%)	769 (375)	260 (60)	34% (16%)
Flera	1 (7)	1 (4)	100% (57%)	1 201 (2 473)	175 (370)	15% (15%)
TOTALT	61 (54)	31 (23)	51% (43%)	11 876 (8 511)	2 315 (1 440)	19% (17%)

Tabell 4. Fördelade projektstöd 2016 (2015), per konstområde och minoritetsgrupp, tkr

	Allmän kulturverksamhet	Litteratur och läsfrämjande	Musik	Scenkonst	Utställnings- verksamhet
Judisk kultur	80 (175)	0 -	55 (110)	60 (40)	0 (0)
Romsk kultur	300 (160)	0 -	100 (150)	50 (50)	0 (0)
Samisk kultur	220 (80)	0 -	130 (0)	125 (0)	0 (50)
Sverigefinsk kultur	440 (150)	60 -	20 (0)	80 (100)	160 (0)
Tornedalsk kultur	170 (0)	90 -	0 (0)	0 (60)	0 (0)
Flera	175 (270)	0 -	0 (100)	0 (0)	0 (0)
TOTALT	1 385 (835)	150 -	305 (360)	315 (250)	160 (100)

Tabell 5. Geografisk spridning för fördelade projektbidrag 2016

Geografisk spridning	Antal beviljade ansökningar	Beviljat belopp (tkr)	Andel av totalt beviljat belopp
Internationellt	4	235	10%
Nationellt	10	1100	48%
Norrbottnens län	4	220	10%
Skåne län	2	105	5%
Stockholms län	7	465	20%
Södermanlands län	1	80	3%
Örebro län	1	20	1%
Östergötlands län	2	90	4%
TOTALT	31	2315	

Stödmottagarnas ekonomi

Eftersom projektstödet redovisas löpande infaller redovisningstidpunkter under olika kalenderår.¹³ För att ge en mer heltäckande bild av ett redovisningsår görs uppföljningen av stödet utifrån de redovisningar som inkommit 2016, oavsett när stödet beviljats. Detta kommer på sikt möjliggöra jämförelser över tid.

2016 inkom 34 redovisningar. Kulturrådets stöd, på totalt 2 130 000 kronor för dessa projekt, har utgjort 17,7 procent av projektens sammantagna intäkter vilket är den näst största intäktsposten från offentliga bidragsgivare efter det kommunala stödet på 20,8 procent. Verksamhetsintäkter och regionala stöd utgör ca sex procent vardera.

Tabell 6, Ekonomi, redovisade projektbidrag 2016

Intäktsposter	Belopp, kronor	Andel av totala intäkter (%)
<i>Bidrag från Kulturrådet till nationella minoriteters språk och kultur</i>	2 130 000	17,7%
Övrigt statligt bidrag	100 000	0,8%
Bidrag från region/landsting	770 000	6,4%
Bidrag från kommun	2 504 600	20,8%
Verksamhetsintäkter	727 400	6,0%
Övrig internationell finansiering	325 636	2,7%
Sponsring	51 183	0,4%
Övriga bidrag	4 092 854 ¹⁴	34,0%
Övriga intäkter	1 345 879	11,2%
SUMMA INTÄKTER	12 047 552	100%

¹³ Projektstöd kan beviljas för stöd som löper över årsskiftet och beviljade medel ska redovisas senast två månader efter avslutat projekt.

¹⁴ I beloppet ingår en egen insats om 1 000 000 kronor samt stöd från postkodlotteriet om 2 000 000 kronor.

Redovisade resultat

Inkomna redovisningar under 2016 visar att Kulturrådets stöd bland annat bidragit till genomförandet av ca 280 kulturaktiviteter, varav ett flertal kulturfestivaler, scenkonstarrangemang, konserter, utställningar, allmänna kulturarrangemang och filmvisningar. Många av dessa aktiviteter är specifika för nationella minoriteters kultur.

Kommentar

Då de särskilda stöden till nationella minoriteters kultur möjliggör att Kulturrådet kan bidra till projekt och verksamheter som inte vanligtvis omfattas av statsbidragen inom de olika konstområdena Kulturrådet att projektstödet fyller en viktig funktion i att stärka, utveckla och synliggöra nationella minoriteters kultur. Efterfrågan av medel är stor och Kulturrådet har inte möjlighet att möta de behov som finns.

Det är i vissa fall svårt för bidragssökande att erhålla lokal och regional medfinansiering för nationella minoriteters kulturprojekt, något som i princip är en förutsättning för att erhålla statligt stöd. Det förekommer att kommunala och regionala verksamheter vill söka stödet vilket medför att Kulturrådet även framöver i bidragsprocessen kommer att kommunicera det allmännas ansvar att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, genom egna strukturer, i Sverige till kommuner och regioner.

Stöd till litteratur och kulturtidskrifter

Kulturrådet fördelar stöd till utgivning av nationella minoriteters litteratur främst genom stöd till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur. Ansökningar om efterhandsstöd till litteratur på originalspråk eller i översättning till något av de nationella minoritetsspråken förekommer. Kulturrådet fördelar även stöd till nationella minoriteters kulturtidskrifter i form av produktionsbidrag.

Med nationella minoriteters litteratur och kulturtidskrifter avser Kulturrådet utgivning, i original samt i översättning, till de nationella minoritetsspråken. I uppdraget tar Kulturrådet även hänsyn till utgivning på svenska som bedöms vara av särskild betydelse för de nationella minoritetsgruppernas kultur, historia och identitet.

För 2016 har 1 093 000 kronor¹⁵ fördelats i stöd till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur och 850 000 kronor i produktionsbidrag till nationella minoriteters kulturtidskrifter. Genom efterhandsstödet till litteratur har 286 000 kronor fördelats till utgivningen av litteratur på nationella minoritetsspråk.

Planerad utgivning av litteratur

Stödet till planerad utgivning är främst avsett att komplettera efterhandsstödet till litteratur. Nationella minoriteters litteratur är prioriterad. Bidraget ska vara ett komplement till övrig finansiering.

¹⁵ Distributionsstöd om 135 000 kr ingår i beloppet

Nytt är att Kulturrådet kopplat på möjligheten att få distributionsstöd när titeln/titlarna som utgivaren fått stöd för finns utgivna. Det innebär att titeln/titlarna distribueras till landets huvudbibliotek.

20 ansökningar prövades mot bidrag till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur. Totalt sökt belopp uppgick till 2 018 000 kronor. 16 ansökningar beviljades sammanlagt 1 093 000 kronor¹⁶ i stöd för planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur. Av dessa medel beviljades 597 000 kronor till projekt med barn och unga som en tydligt utpekad målgrupp.¹⁷

Tabell 7. Beslutat stöd för planerad utgivning 2016, per minoritetsgrupp

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judisk litteratur	4 (2)	4 (2)	100% (100%)	405 (205)	213 (120)	53% (59%)
Romsk litteratur	4 (3)	3 (3)	75% (100%)	448 (183)	248 (135)	55% (74%)
Samisk litteratur	5 (11)	4 (6)	80% (55%)	740 (2 337)	364 (416)	49% (18%)
Sverigefinsk litteratur	3 (5)	2 (3)	67% (60%)	135 (238)	133 (130)	98% (55%)
Tornedalsk litteratur	4 (5)	3 (5)	75% (100%)	290 (315)	136 (255)	47% (81%)
TOTALT	20 (26)	16 (19)	80% (73%)	2 018 (3 278)	1 093 (1 056)	54% (32%)

Redovisade resultat

Eftersom stödet till planerad utgivning av litteratur, liksom projektstödet till nationella minoriteters kulturverksamhet, redovisas löpande infaller redovisningstidpunkter under olika kalenderår.¹⁸ För att ge en mer heltäckande bild av ett redovisningsår görs uppföljningen av stödet utifrån de redovisningar som inkommit 2016, oavsett när stödet beviljats. Detta kommer på sikt möjliggöra jämförelser över tid.

2016 inkom 20 redovisningar av beviljat stöd till utgivning av nationella minoriteters litteratur. Kulturrådets stöd för dessa sju projekt uppgick till sammanlagt 1 170 000

¹⁶ Distributionsstöd om 135 000 kr ingår i beloppet.

¹⁷ Ett riktmärke är att projektet/utgivningen till 40 procent eller mer vänder sig till barn och unga som målgrupp.

¹⁸ Stöd till planerad utgivning av litteratur kan beviljas för stöd som löper över årsskiftet och beviljade medel ska redovisas senast två månader efter avslutat projekt.

kronor. Redovisningarna visar att projekten resulterat i utgivningen av barnböcker på flera av minoritetsspråken, en novellsamling, fackböcker och konstböcker.

Kommentar

Kulturrådet har under 2015 och 2016 ökat budgeten för stöd till planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur men kan inte se att ansökningarna och kvaliteten på dessa möter de medel som finns att fördela. Kulturrådet har lyft frågorna med företrädare för nationella minoriteter vid informationsmöten och samråd. Det finns önskemål om att sänka trösklarna för att söka stödet samt att utgivning på de nationella minoritetsspråken, i original samt i översättning, inte bara är en angelägenhet för de nationella minoritetsförlagen utan även för mer etablerade förlag i samverkan med nationella minoritetsaktörer. Kulturrådet kan fortsatt konstatera att behovet av professionella utgivare av litteratur på nationella minoritetsspråk är stort, särskilt litteratur för barn och unga.

Det är av stor vikt att den litteratur som tidigare getts ut också når ut till berörda målgrupper. I syfte att delvis nå det målet har Kulturrådet kopplat på möjligheten att få distributionsstöd när titeln/titlarna som utgivaren fått stöd för finns utgivna. Det innebär att titeln/titlarna kommer att finnas tillgängliga på landets bibliotek.

Efterhandsstöd till litteratur

Kulturrådet fördelar i huvudsak stöd till utgivning av litteratur genom efterhandsstöd till litteratur. Efterhandsstöd till litteratur innebär att ansökan lämnas för böcker som finns utgivna men inte är äldre än sex månader. Stödbeloppet baseras på sidantal. En tryckt bok som beviljats litteraturstöd får automatiskt också distributionsstöd, vilket innebär att de litteraturstödda titlarna distribueras till samtliga huvudbibliotek.

Under 2016 inkom 18 ansökningar¹⁹ som avser böcker utgivna helt eller delvis på nationella minoritetsspråk; barnböcker skrivna på olika varieteter av romani chib samt en barnbok med samiskt tema. Dessa böcker har beviljats stöd om sammanlagt 285 000 kronor.

Kommentar

Även om efterhandsstödet spelar en viktig roll för att främja nationella minoriteters litteratur indikerar bristen på ansökningar att marknaden sannolikt är för begränsad för att böcker skrivna på minoritetsspråk kan ges ut utan ett stöd för planerad utgivning.

Produktionsbidrag till kulturtidskrifter

Produktionsbidraget kan sökas för produktions-, distributions- och marknadsföringskostnader av en kulturtidskrift under ett kalenderår.

Av 126 inkomna ansökningar avseende produktionsstöd 2016 avsåg tio stycken utgivning av nationella minoriteters kulturtidskrifter 2016, vars sökta belopp

¹⁹ Dessa ansökningar inkom till stor del från en och samma utgivare.

sammantaget uppgick till 2 101 000 kronor. Sju ansökningar beviljades sammantaget 850 000 kronor i stöd.

Tabell 8. Ansökningar och fördelade gällande produktionsbidrag 2016 (2015), per minoritetsgrupp

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Judiska tidskrifter	1 (1)	1 (1)	100 % (100 %)	250 (250)	225 (225)	90 % (90 %)
Romska tidskrifter	2 (1)	1 (1)	50 % (100 %)	1006 (806)	225 (200)	22 % (25 %)
Samiska tidskrifter	2 (1)	2 (1)	100 % (100 %)	225 (100)	175 (50)	78 % (50 %)
Sverigefinska tidskrifter	2 (2)	1 (1)	50 % (50 %)	200 (300)	100 (100)	50 % (33 %)
Tornedalska tidskrifter	3 (2)	2 (2)	67 % (100 %)	420 (180)	125 (75)	30 % (42 %)
TOTALT	10 (7)	7 (6)	70 % (86 %)	2 101 (1 636)	850 (650)	40 % (40 %)

Redovisade resultat

2016 inkom 6 redovisningar från nationella minoriteters kulturtidskrifter. Aktörerna hade tillsammans mottagit 650 000 kronor i bidrag från Kulturrådet. De 6 tidskrifterna utkom tillsammans med 22 nummer. Den totala årsupplagan uppgick till ca 34 000 exemplar. En av tidskrifterna har övergått till enbart digital publicering och ytterligare en aktör redovisar viss digital publicering. Uppgifter saknas om antal läsare som läser det digitala materialet.

Kommentar

Nationella minoriteters kulturtidskrifter utgör en rimlig del av samtliga sökande och stödet bidrar till en viktig utgivning. Kulturrådet skulle däremot kunna bli bättre på att nå fler potentiella utgivare av sådana kulturtidskrifter.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen innebär att Kulturrådet fattar beslut om ett samlat statsbidrag till respektive län som landstinget/regionen sedan fördelar vidare till regionala kulturverksamheter. För att få fördela statsbidraget måste landstinget/regionen upprätta en regional kulturplan. Kulturplanen ska beskriva de prioriteringar som landstinget/regionen vill göra i fråga om regional kulturverksamhet som avses få statligt stöd, prioriteringarnas förhållande till de nationella kulturpolitiska målen samt uppgifter om planerad statlig, kommunal och annan finansiering av verksamheterna. Kulturplanen ska tas fram i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Kulturplanen utgör underlag för Kulturrådets beslut om fördelning av bidrag. Vid fördelningen bedömer Kulturrådet hur

landstingen beaktar frågor om tillgänglighet, insatser för barn och unga, jämställdhet, hbtq, mångfald i kulturutbudet och insatser för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur.

Av Kulturrådets regleringsbrev för 2016 framgår att myndigheten i sin bedömning och uppföljning av de regionala kulturplanerna särskilt ska uppmärksamma landstingens arbete med att främja de nationella minoriteternas och i synnerhet romers kultur och kulturarv. Även vid bidragsgivning till Stockholms län (som inte omfattas av modellen) ska dessa frågor uppmärksammas.

Frågorna tas upp i de dialoger som Kulturrådet kontinuerligt har med länen under året. Under våren 2016 har Kulturrådet särskilt fokuserat på att ge återkoppling till de län som tagit fram nya kulturplaner. I återkopplingen har Kulturrådet lyft vad man i kulturplanerna ser som positivt och vad som kan utvecklas i förhållande till frågan om de nationella minoriteternas kultur. Kulturrådet har även i dialog med berörda regioner/landsting och Samverkansrådets parter tagit fram riktlinjer för arbetet med kulturplanerna i syfte att tydliggöra det underlag som behövs inför beslut om statsbidrag. Därtill har frågan om främjandet av nationella minoriteters kultur inom modellen under 2016 fortsatt varit uppe i samråd med de nationella minoriteterna.

Kulturplanerna inför 2016

Kulturrådets styrelse fattade beslut om fördelning av verksamhetsbidrag till regioner och landsting 2016 om totalt 1 161 miljoner kronor. I denna summa ingår även bidrag till de regionala institutionerna i Stockholms län.

Sju landsting/regioner kom in med nya kulturplaner för perioden 2016-2018. Övriga landsting/regioner lämnade i varierande omfattning in revideringar och kompletteringar av gällande planer.

Hur frågan om de nationella minoriteternas kultur lyfts varierar mellan kulturplanerna. Majoriteten av landsting/regionerna utvecklar arbetet på området genom att ta fram strategier, genomföra kartläggning samt utveckla samrådsförfaranden.

Flertalet av de landsting/regioner som ingår i något eller flera av förvaltningsområdena för finska, samiska och meänkieli beskriver att de planerar insatser och samråd för de specifika språkgrupperna.

Något som framkommit under samråd som hållits tillsammans med företrädare för nationella minoriteter och Kulturrådet är att företrädare för de nationella minoriteterna anser att samråden inom kultursamverkansmodellen ännu inte fungerar tillfredställande på lokal och regional nivå. Minoritetsorganisationerna saknar ekonomiska resurser för samråden och det behövs tydligare riktlinjer. För att uppnå delaktighet anser företrädare för nationella minoriteter att det är viktigt att de får vara remissinstanser för de kulturplaner som tas fram. Kulturrådet har gått igenom riktlinjer och genom exempel varit tydliga gentemot regionerna vilka de ska samråda med.

Kulturrådet kan konstatera att landstingen/regionerna kommit olika långt i sitt arbete för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur, men att det fortsatt går framåt. Frågan lyfts i betydligt högre utsträckning i dag än tidigare och på regional nivå ökar både kompetensen kring och intresset för frågor som rör nationella minoriteter.

Utvecklingsprojekt

Anslaget 1:6 för stöd till regional kulturverksamhet, genom vilket stöd till regionerna fördelas, ger även Kulturrådet möjligheten att bidra till strategiska satsningar genom att fördela utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet.

Stödet kan sökas av kulturinstitutioner med regionala uppdrag och bidrag kan ges till strategiska utvecklingsinsatser av nationellt intresse, exempelvis projekt som är metodutvecklande eller projekt som kan utveckla den nationella infrastrukturen inom kulturområdet.

Under 2016 beslutades om sammanlagt 126 ansökningar om regionalt utvecklingsbidrag varav 68 beviljades stöd. Elva av de 126 ansökningarna avsåg projekt med syfte att främja nationella minoriteters kultur och nio beviljades sammanlagt 2,6 miljoner kronor i stöd. Fyra av dessa hade en minoritets kulturaktör som sökande part.

Tabellen nedan omfattar de ansökningar som syftat till att främja nationella minoriteters kultur och kulturarv. Andelen beviljade ansökningar jämfört med inkomna ansökningar som avsåg nationella minoriteters kultur är 82 procent vilket är en hög andel jämfört med utvecklingsbidragen totalt, där andelen beviljade ansökningar ligger på 54 procent.

Tabell 9. Ansökningar och fördelade utvecklingsbidrag 2016 (2015), per minoritetsgrupp

	Antal ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Andel beviljade ansökningar	Sökt belopp (tkr)	Beviljat belopp (tkr)	Andel beviljat bidrag av sökt belopp
Romsk kultur	3 (4)	3 (4)	100 % (100 %)	975 (1082)	650 (690)	67% (64 %)
Samisk kultur	4 (3)	2 (2)	50 % (100 %)	1 487 (1 591)	620 (500)	42% (31 %)
Sverigefinsk kultur	- (1)	- (1)	- (100 %)	- (250)	- (200)	- (80 %)
Flera	4 (4)	4 (4)	100 % (100 %)	2 010 (2 850)	1 350 (1 550)	67 % (54 %)
TOTALT	11 (12)	9 (11)	82 % (92 %)	4 472 (5 773)	2 620 (2940)	59 % (51 %)

Kommentar

Sedan kultursamverkansmodellen infördes har utvecklingen mot ökad kunskap om och intresse för nationella minoriteters kultur gått framåt i regionerna. Kulturrådets bedömning är fortsatt att kultursamverkansmodellen är ett bra verktyg för att öka kunskapen om minoritetspolitiken och det allmännas ansvar i frågan. Genom arbetet inom modellen främjar Kulturrådet de nationella minoriteternas möjligheter att få ett större inflytande över den lokala och regionala kulturpolitiken. Mot denna bakgrund har Kulturrådet liksom föregående år även i budgetunderlaget för 2017–2019 framhållit vikten av att de nationella minoritetsföreträdarna ges förutsättningar att möta det allmännas ökade kunskap om och intresse för att arbeta i enlighet med minoritetslagstiftningen. En framgångsrik nationell minoritetspolitik förutsätter starka nationella minoritetsaktörer.

Insatser för romsk kultur

2016 fick Kulturrådet i uppdrag av regeringen att genomföra insatser för att stärka romska kulturaktörer och deras samarbeten med olika kulturinstitutioner. I uppdraget ingick att genomföra dialogmöten på regional nivå, mellan romska kulturaktörer på lokal, regional och nationell nivå och etablerade kulturinstitutioner. Syftet var att utifrån goda exempel på samarbeten inspirera till nya och informera om möjligheterna till bidrag för olika kulturverksamheter. Uppdraget har genomförts i samråd med romska organisationer samt sakkunniga som tagit fram innehållet i dialogmötena.

Kulturrådet ska även fördela särskilda medel för romsk kulturverksamhet inom ramen för stödet till nationella minoriteters kulturverksamhet under år 2017 och 2018. Verksamheter som innebär samarbete med andra kulturaktörer ska särskilt uppmuntras.

Insatserna 2016 har redovisats i särskild ordning till regeringen den 1 mars.²⁰

Övriga stödformer

Utöver ovan beskrivna stödformer fördelar Kulturrådet medel genom flera andra stödformer riktade till kulturyttringar såsom teater, dans, musik och bild- och formområdet. Stöd har år 2016 fördelats till kulturverksamhet med bäring på nationella minoriteters kultur inom flera av dessa stödformer.

Svårigheten här är att avgöra vad som utgör nationella minoriteters kultur. Minoritetspolitiken bygger på en självidentifikationsprincip; det är inte det allmännas roll att definiera vad som utgör exempelvis samisk eller romsk kultur. Det är heller inte något som låter sig göras utan att riskera att medföra en statisk kultursyn. Kulturrådets utgångspunkt är att kulturer är föränderliga.

Därtill är det många gånger svårt att avgöra hur stor del av en verksamhet eller ett projekt som kan bedömas ha bäring på nationella minoriteters kultur.

²⁰ Redovisning av regeringsuppdrag om insatser för romsk kultur, GD 2017:41.

Mot den bakgrunden kan Kulturrådet inte lämna en fullständig bild av hur nationella minoriteters kultur främjas genom bidragsgivning. Nedan redovisas ett urval av ansökningar med bäring på nationella minoriteters kultur som beviljats medel genom övriga stödformer.

De verksamheter som fått bidrag från Kulturrådet 2016 och som redogörs för nedan lyfts fram utifrån att sökande själv definierat verksamheterna som ett uttryck för en nationell minoritets kultur, att medverkande kulturskapare själva definierat sig som en minoritetsaktör eller att ett nationellt minoritetsspråk används. Samtidigt har varje verksamhet bedömts var för sig.

Statens historiska museer har fått 495 000 kronor till forskning inom kulturområdet för projektet *Antiziganismen och samlingarna - kunskapsproduktion och samlande vid kulturhistoriska museer och arkiv under 1900-talet*. Projektet vill bidra till förståelsen av den i hela samhället strukturella, antiziganistiska diskrimineringen under 1900-talet och de kulturhistoriska museernas och arkivens roll i denna.

Sverigefinska Riksförbundet har genom stöd till centrala amatörkulturorganisationer tilldelats ett verksamhetsbidrag på 600 000 kronor för amatörteaterverksamhet.

Kulturrådet har genom bidraget till läs- och litteraturfrämjande insatser fördelat 110 000 kronor sammantaget till Finlandsinstitutet och Finlandssvenska Föreningen i Göteborg för genomförandet av läs- och litteraturfrämjande insatser för den sverigefinska minoriteten. Dessutom har Sveriges Författarförbund tilldelats 40 000 kronor för samiskt litteraturprojekt.

På litteraturområdet har stöd även fördelats till litteraturprojekt i utlandet om sammanlagt 70 000 kronor för projekt med inbjudna samiska och tornedalska författare. Därutöver har översättningsstöd om 6 000 kronor för översättning av texter till samiska till Baltic Sea Library.

80 000 kronor har fördelats i fonogramstöd till utgivning av musikalbumet ORDA – This Is My Land (2016) där samtliga verk är skrivna av Sofia Jannok. Albumet innehåller spår på samiska.

Verksamhets- samt projektstöd till fria musikgrupper har fördelats om sammanlagt 246 000 kronor, företrädesvis till aktörer som förmedlar musik med samiskt och judisk bakgrund. På musikområdet har även verksamhets- samt projektstöd till musikarrangörer fördelats om sammanlagt 1 900 000 kronor till arrangörer som delvis förmedlar samisk, romsk och tornedalsk musik.

Kulturrådet har fördelat stöd om 200 000 kronor i bidrag till utställningsarrangörer till Gerlesborgsskolan delvis för ett utställningssamarbete med European Roma Cultural Foundation och deras galleriverksamhet, Gallery8, Budapest. 125 000 kronor fördelades till Verkstad konstförening delvis för textilutställningen Sami rage. I det bidrag om

10 050 000 kronor som Folkets Hus och Parker erhåller som lokalhållande organisation ingår ett antal vandringsutställningar med romskt tema.

Stöd har, inom ramen för Skapande skola, fördelats om sammanlagt 11 806 000 kronor till kommuner i Jämtland, Norrbotten, Stockholm och Västerbottens län som delvis avser projekt där elever ska möta framförallt samisk kultur.

Kommentar

Exemplen ovan visar att Kulturrådet verkar för nationella minoriteters kultur inom stora delar av sin verksamhet. Det beror till stor del på att frågan i dag bevakas av fler medarbetare på myndigheten.

ANDRA FRÄMJANDE ÅTGÄRDER

Kulturrådets verksamhet består, utöver bidragsgivning, av att genom andra främjande åtgärder verka för judar, romers, det samiska folkets, sverigefinnars och tornedalingars kultur. Samrådsförfarandet är en förutsättning för att kunna verka inom den nationella minoritetspolitiken och beskrivs under denna rubrik.

Samråd

Kulturrådet har under 2016 bjudit in till tre informationsmöten och samråd med företrädare för nationella minoriteter. Vid dessa samråd har Kulturrådet gått ut med förslag på datum samt dagordning. De inbjudna har getts tid att komma med synpunkter och tillägg till dagordningen innan den definitiva dagordningen fastställts.

Den 4 maj hölls ett samråd med Sametinget. Samrådet handlade i första hand om hur det samiska tas om hand inom ramen för kultursamverkansmodellen. Frågan lyfts av Kulturrådet i dialogen med regionerna. Sametinget förordade att de borde ha en plats i Samverkansrådet som utgör grunden för de diskussioner som ligger till grund för beslut om bidrag inom modellen. Sametingets ambition är att hålla samråd om relevanta regioners kulturplaner, företrädesvis Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Härjedalen och Dalarna. De framhåller att det faktum att det samiska ofta lämnas utanför kulturplaner sällan beror på en negativ inställning utan snarare på okunskap om historien, kulturarvet och den samtida samiska kulturen. Samrådet var också enigt i att de båda myndigheterna bör sträva efter att hitta en form för att bereda gemensamma ansökningar.

Den 29 augusti hölls ett samråd med romska företrädare i samband med att Kulturrådet tilldelades ett uppdrag inom regeringens strategi för romsk inkludering. Till samrådet bjöds i första hand organisationer som får statsbidrag från Länsstyrelsen och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Även övriga romska organisationer som tidigare visat intresse för att delta i samråd samt kulturaktörer bjöds in till samrådet kring uppdraget. Då Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fått ett uppdrag att genomföra utbildning i föreningsteknik och erfarenhetsutbyte mellan romska och icke-romska organisationer var även de inbjudna för att informera och samråda kring uppdraget.

Vid samrådet framförde de romska organisationerna att det finns en okunskap och ointresse hos kulturinstitutioner att använda ordinarie medel till att inkludera romska kulturuttryck som en del av det svenska. När institutionerna gör romska satsningar måste ofta de romska aktörerna stå för arbetet och kostnaderna. Kulturrådets kartläggning över kulturverksamhetens främjande av nationella minoriteters kultur²¹ visade att institutionerna tycker att det är svårt att komma i kontakt med romska kulturaktörer. Samrådet föreslog att dialogmötena synliggör romska kulturuttryck för institutionerna. Kulturrådets uppgift fastställdes till att bjuda in institutioner som är

²¹Handlingsprogram för läsfrämjande, GD 2014: 218.

beredda att satsa på samarbeten med romska kulturaktörer. Samrådet bjöds även in att lämna förslag på romska sakkunniga för att ta fram innehållet i dialogmötena.

Den 7 november hölls ett informations- och samrådsmöte med företrädare för judar, romer, det samiska folket, sverigefinnar och tornedalingar. Det var fjärde året i följd Kulturrådet arrangerade ett sådant möte i enlighet med lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Kulturrådet bjöd främst in riksorganisationer som får statsbidrag från Länsstyrelsen, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor eller Sametinget samt relevanta myndigheter. Sammantaget var 30 organisationer inbjudna från samtliga minoritetsgrupper. Samtliga fem minoritetsgrupper var representerade vid samrådet, 16 organisationer tackade ja till inbjudan och 14 organisationer deltog, sammanlagt 16 personer. En representant från Länsstyrelsen i Stockholm som även bevakade samrådet för myndigheten Sametinget deltog också i mötet. Till mötet var även Riksantikvarieämbetet inbjudet med två personer för att presentera uppdrag och verksamhet.

Vid mötet informerade Kulturrådet om Kulturrådets uppdrag inom minoritetspolitiken 2016 och 2017 samt återkopplade diskussionerna från föregående års samråd. Samrådet fokuserade på frågan hur Kulturrådet kan bli bättre på att nå ut med information till nationella minoriteters kulturaktörer om möjligheten att söka Kulturrådets bidrag. I samband med den diskussionen framkom även värdefulla synpunkter på formerna för samråd generellt. Då Kulturrådet sitter med i referensgrupp inför framtagandet av en nationell biblioteksstrategi bad myndigheten om synpunkter att ta med i det fortsatta arbetet.

Kulturrådets uppfattning är att samråd ger nya kunskaper, konstruktiva synpunkter och konkreta förslag på hur nationella minoriteters kultur kan främjas inom ramen för myndighetens uppdrag. Det finns däremot anledning att utveckla formerna för samråd mot bakgrund av inkomna synpunkter från företrädare för nationella minoriteter.

Att Kulturrådet har en kontinuerlig, öppen kontaktyta till sökande parter och håller sig uppdaterat om de nationella minoriteternas problemformuleringar och behov inom kulturområdet är nödvändigt för att kunna utveckla arbetet med bidragsgivning och främjande av nationella minoriteters kulturverksamhet. Kulturrådet håller sig även uppdaterat genom flera andra kontaktytor.

Kommentar

Kulturrådet konstaterar fortsatt att årligen återkommande samråd med riksorganisationerna är avgörande för att kunna utveckla arbetet med bidragsgivning och främjande av nationella minoriteters kulturverksamhet. Vidare noteras att parterna måste vara överens om samrådsprocess och syfte samt vikten av tydlig återkoppling och att resultat av samråd måste kunna påvisas för att hålla processen levande. Liksom tidigare nämnts har Kulturrådet i budgetunderlag framhållit vikten av att de nationella

minoritetsföreträdarna ges förutsättningar att möta det allmännas ökade kunskap om och intresse för att arbeta i enlighet med minoritetslagstiftningen.

Övrigt: utbildning, information och kompetensutveckling

Kulturrådet har genom olika insatser under 2016 främjat nationella minoriteters kultur och verkat för att öka kunskaperna om den nationella minoritetspolitiken inom kulturområdet.

Under 2016 genomfördes kompetensutveckling av Kulturrådets personal i romsk historia och kultur genom en visning av filmen Taikon. Filmen åtföljdes av ett samtal och frågestund med filmens skapare och regissör Lawen Mohtadi, projektledaren Senija Vurzer, specialpedagogen Angelica Ström och Mårten Lempert, Kulturrådet.

Kulturrådet har svarat på remiss angående Kommissionen för Antiziganisms slutbetänkande Kraftsamling mot Antiziganism, SOU 2016:44.²²

Kulturrådet informerar om bidragsgivningen på minoritet.se och Sametingets webbplats, men framförallt använder myndigheten egna (främst digitala) kanaler för att informera om verksamheter, insatser och andra nyheter som främjar nationella minoriteters kultur. Detta är en integrerad del i Kulturrådets ordinarie kommunikation.

Kulturrådet har särskilt informerat om stödet till planerad utgivning för nationella minoriteters litteratur i samtal med etablerade förlag och företrädare för nationella minoriteter. Kulturrådet har även lyft nationella minoriteters erfarenheter och litteratur på Bok & Bibliotek i Göteborg 2016. Bland annat arrangerades ett storseminarium med rubriken Arvet efter Taikon. Dessa åtgärder är en del i att genomföra Kulturrådets handlingsprogram för att stärka det läs- och litteraturfrämjande med nationella minoriteter som prioriterad målgrupp. Som en del av detta arbete har Kulturrådet även deltagit vid de romska språkvårdsdagarna som anordnades av Institutet för Språk och Folkminnen den 26 maj.

Kulturrådets personal deltar regelbundet vid relevanta konferenser och workshops med fokus på nationella minoriteters kultur och verksamhet. Kulturrådet träffar även bidragssökande och andra minoritetskulturstörare för att få kunskap om behov och problemformuleringar.

Kommentar

Kulturrådet konstaterar fortsatt att det främjandearbete myndigheten bedriver utöver bidragsgivningen delvis styrs av efterfrågan från såväl nationella minoriteter som andra parter. Kulturrådet bedömer att arbetet med andra främjande åtgärder i likhet med föregående år fortsatt bör vara lyhört för de nationella minoritetsaktörernas behov.

²² Yttrande över (SOU 2016:44) Kraftsamling mot antiziganism, GD 2016: 243.